

Litteratur

A. Langelüddeke: Die Entmannung von Sittlichkeitsverbrechern. Walter de Gruyter & Co., Berlin 1963. Anmeldtd af Georg K. Stürup, Herstedvester, Danmark.

Overfor arbejder, der bygger på resultater af retslig virksomhed i nazitiden, hersker med rette en betydelig skepsis, der dog ikke bør komme dette arbejde til skade. Langelüddeke er en tysk retspsykiater, der ikke kan mistænkes for nazistiske sympatier og absolut ikke for videnskabeligt at have ladet sig påvirke. Han er forfatter af den tyske lærebog i retspsykiatri.

Den foreliggende bogs vigtigste indhold er efterundersøgelse af nazitidens kastrater. Der indledes med en omhyggelig gennemgang af litteraturen vedr. kastration fra de ældste tider med en gennemgang af offentliggjorte erfaringer fra USA, Danmark, Island, Holland, Norge, Sverige, Schweiz, og dertil selvfølkelig Tyskland, delt op i tiden indtil 1933, perioden 1933—45, og tiden efter 1945.

Af særlig betydning er i litteraturgennemgangen en fremhævelse af, at Johannes Lange, der skrev sin kendte, overfor kastration negative, bog: „Die Erfolgen der Entmannung Erwachsener“ i 1934, allerede 2 år efter reviderede sine synspunkter og sammenlignede sine resultater vedr. undersøgelser af krigskastrater med seksualkriminelle kastrater, og da kom til samme resultat som senere undersøgere, at senkastration hos mænd ikke har indflydelse på den legemlige vækst eller stemme, og at der i mange tilfælde slet ikke var påviselige legemlige forandringer.

I dette sidste arbejde angives, at der hos en trediedel eller flere af de kastrerede overhovedet ikke findes tydelige nervøse eller sjælelige forstyrrelser, og at den sociale brugbarhed hos flertallet af de behandlede ikke, eller kun forbigående, er påvirket, og at påfaldende mange kastrerede er særdeles stabile og dygtige arbejdere.

Langelüddeke undersøgte selv via aktgennemgang 1036 sædelighedsforbrydere, der blev kastreret i årene 1934—1944 efter den tyske straffelov. Han sammenholdt denne gruppe med 685 ikke-kastrerede fra samme periode, men desværre synes der ikke at være foretaget nogen sammenlignende efterundersøgelse af de ikke-opererede.

Arbejdet er særdeles sobert.

Kastrationen udførtes i 139 tilfælde 9—11 år, 259 tilfælde 12—14 år og i 638 15 eller flere år før efterundersøgelsen. Kun 89 af de kastrerede kunne efterundersøges personligt.

Med hensyn til kriminel belastning er kastratmaterialet sammenlignet med de 685 ikke-opererede. Der var i den sidste gruppe færre recidivister, 39 % mod 84 % i kastrationsgruppen. 3. gang eller hyppigere straffet for seksualkriminalitet var hhv. 17,5 % af de ikke-opererede og 57,6 % af de kastrerede. Også straffene var for kastrationsgruppen læn-

gere. Alt tyder på, at de kastrerede er et sværere belastet seksualkriminelt materiale.

Der var ingen forskel med hensyn til alderen for 1. sædelighedsforbrydelse for de to grupper vedkommende. Den aktuelle kriminalitet, der førte til kastration, fordeler sig med flertallet dømt for pædofile handlinger overfor børn under 14 år (438 tilfælde), derefter følger utugtshandlinger (öffentlichen Ärgernisses) 183 tilfælde, men dette tal må forhøjes med 162 og yderligere 24, hvis man medregner kombinationer med andre paragraffer.

Voldtægt førte kun i 60 tilfælde til kastration og det var fortrinsvis personer under 30 år. Almindelige homoseksuelle (kun omfattende § 175) blev opereret i 23 tilfælde. Homoseksuelle, der har gjort sig skyldige i overtrædelse af paragraf om homoseksualitet og andre paragraffer — det vil fortrinsvis sige forhold til børn — blev opereret i 184 tilfælde.

Aldersfordelingen var den sædvanlige, omend med relativt mange i alderen 21—25 år, ialt 68, men tippunktet for alderskurven var som venteligt mellem 31 og 45 år, for derefter at falde jævnt af. Enkelte blev opereret i 60'erne.

Af de 1036 tilfælde, recidiverede 24 homologt, d. v. s. 2,3 %. Tages hensyn til, at en del er døde, bliver procenten 2,7. Hertil bemærker L., at der selvfølgelig må tages hensyn til mørketallet, men at dette sandsynligvis er mindre end før kastrationen p. g. a. den politimæssige interesse for disse folk.

Før kastrationen har hele gruppen været udsat for 3.402 domfældelser. Her overfor står efter kastrationen 24. Tilbagefaldshyppigheden er størst hos de 21—30-årige, og det ser ud til, at der er en vis indflydelse i de tilfælde, hvor operationen er sket kort før løsladelsen. Yderligere regner han med, at stærk personlighedsafvigelse er af betydning. 20 af de 24 recidiverede havde også været straffet på anden vis. I et af tilfældene har været anvendt testeshormon, som måske har haft betydning for recidivet. Af de 166, der var førstegangsdømte — et relativt stort antal — er kun 1 recidiveret.

L. forsøger en sammenligning med, hvad der skulle have været ventet på basis af tilbagefaldssandsynligheden for ikke-kastrerede sædelighedsforbrydere, 39 %, og finder, at man i så fald burde have regnet med 65 recidivister. Denne slutning kan næppe tages alt for alvorlig, idet sandsynligheden for tilbagefald for førstegangssædelighedsforbrydere er langt ringere, og disse beregninger bør man ikke lægge vægt på.

Tiden, der gik mellem kastration og tilbagefald, varierede mellem 6 uger og næsten 20 år. Efter mere end 5 år er registreret 9 tilbagefald, størst for homoseksuelle, 5,9 %, overfor ikke-homoseksuelle 1,7 %. Disse erfaringer svarer ganske til de danske.

Han mener ikke at have påvist nogen indflydelse på anden kriminalitet. I 10 tilfælde kunne der være tvivl herom, men han finder ikke, at der er grund til at tage denne tvivl alvorligt. På den anden side er an-

tallet af kriminelle handlinger efter kastrationen mindre, men dette kan være dels en positiv virkning m. h. t. voldskriminalitet, dels aldersbetinget i al almindelighed.

L. har personligt efterundersøgt som anført 89. I disse tilfælde var erhvervsmæssige ydelser uforandrede i 59, bedret i 21 og forringet i 6 tilfælde. Potens og libido var udslukket for 65 % allerede efter kort tid. I 15 tilfælde (17 %) tydeligt svækket og i 18 % bevaret eller kun let svækket. Den sidste gruppe fandtes særligt blandt de yngre. Driftsretningen ændredes i 4 tilfælde. 2 pseudohomoseksuelle blev efter operationen omstillet til heteroseksuelitet, de to andre tilfælde var fra ungdommen homoseksuel orienteret.

Ægteskab blev bevaret udover kastrationen i 13 tilfælde. 6 tilfælde endte med skilsmisse, men 4 af disse ægtede dog atter hustruen. 18 indgik nyt ægteskab, deraf 11 fra den yngste aldersgruppe. 32 af de 89 probander var ikke gift.

Disse ting svarer ganske til erfaringer, vi har gjort i Danmark.

Vægtvariationer synes ikke at have været af større betydning og fandtes kun i få tilfælde. Kvindelige former med bryster fandtes i 9 tilfælde, det ene tilfælde hos en mager. Antydende kvindelige brystformer i 32 tilfælde.

Muskulære nedsættelser i ydekraft blev ikke påvist, og kun 1 osteoporose kunne føres tilbage til kastrationen.

39 % havde ingen legemlige besværligheder, og i 37 tilfælde var der ringe ulemper. I 17 tilfælde var der andre besværligheder, der ansås at være udtryk for primærpersonligheden eller andre sygdomstilfælde.

Ca. halvdelen af probanderne var psykisk uforandrede, 18 havde iagttaget gunstig virkning efter operationen med mere initiativ og handlekraft, følte sig roligere, 27 — d. v. s. 30 % — angav ubehagelige forandringer. Det var især tilfælde, der før kastrationen havde været psykisk påfaldende. Grovere forandringer kunne ikke fastslås.

Resultatet er altså, at også den subjektive indstilling til indgrebet var forskellig. 46 var tilfredse, 23 tvivlende men tilfredse med det kriminelle og 20 var utilfredse. Fordelingen var selvfølgelig afhængig af frivilligheden. Der var således i første gruppe 37 % frivillige, blandt de utilfredse var 10,5 %.

Bogen slutter med en detaljeret gennemgang af de enkelte sager og en vejledning, som nu skriftligt gives til de personer, som søger tilladelse til kastration.

Denne kan ikke bruges i direkte oversættelse. Overfor et dansk klientel bør den i hvert fald nok yderligere forenkles.

Alt i alt er det en anbefalesværdig bog.

G. K. Stürup.

Fængselsvæsenets arbejdsdrift 1913—1963. Redigeret af driftschef C. Aude. Kbhvn. 1963. 60 s.

Med dette lille skrift har fængselsvæsenet ønsket at markere 50-års dagen for den kgl. anordning af 1913, som satte en stopper for private arbejdsgivers udnyttelse af fangernes arbejdskraft og grundlagde

regiesystemet, statens beskæftigelse af fangerne for staten. Foruden det historiske stof finder man bl. a. bidrag af fængselsinspektør Worm om fangearbejdets forhold til anstaltens behandlingsprogram, værk-mester *Højbjerg* beskriver arbejdslederens krævende indsats, og over-
trafikkontrollør *Lønberg*, D.S.B., har som „kunde“ både ros og ris at
bringe jubilaren. Skriftet fremtræder som en nydelig smagsprøve på
kvalitetsarbejde fra fængselsvæsenets trykkeri i Herstedvester.

Jon Johnsen.

Oluf J. Skjerbæk: Institutioner til værn for børn og unge i Danmark.
9. udgave. G. E. C. Gads Forlag. Kbhvn. 1964. 430 s. 46,50 kr.

Fhv. overinspektør *Skjerbæks* fortrinlige håndbog over børne- og
ungdomsforsorgens institutioner foreligger nu i 9. udgave og er for-
længst blevet en institution i sig selv. Den nye udgave redegør for den
i 1961 gennemførte nye lov om børne- og ungdomsforsorgen, men ud-
viklingen rider hastigt, — allerede 1. april 1965 træder atter en ny
lov i kraft.

Ungdomsklubberne kom med i forrige udgave, nu er også medtaget
et tillæg omfattende danske ungdomsklubber, fritidshjem og børne-
haver i Sydslesvig.

Jon Johnsen.

Merfyn Turner: Safe Lodging. Hutchinton & Co. Ltd. London 1961.
303 s. (25 shillings).

Merfyn Turner: A Pretty Sort of Prison. Pall Mall Press Ltd. London
1964. 158 s. (25 shillings).

Med interesse konstaterer man, at forfatteren under et besøg i Dan-
mark og Sverige blev inspireret til en ændring af sin livsbane. Som
militærnægter under 2. verdenskrig stiftede han personligt bekendt-
skab med forholdene i de engelske fængsler, og i de følgende år vir-
kede han som prison visitor og fik øjnene op for fangerne hjælpeløse
situation ved løsladelsen. Efter at have set Kofoeds Skole i København
oprettede han i 1955 med støtte af en kristelig fond et overgangshjem,
„Norman House“, i London for 15 løsladte, som han selv kunne ud-
vælge under sine samtaler med afsonerne. I „Safe Lodging“ beskriver
Turner de trængsler og glæder, der følger med behandlingsarbejdet i
en sådan „familiegruppe“. Hans indsats har inspireret til oprettelse
af flere lignende hjem for løsladte.

„A Pretty Sort of Prison“ er den ironiske titel på en kritisk karak-
teristik af det engelske fængselsvæsen, hvis udvikling forfatteren siden
krigen har kunnet følge som prison visitor. Han peger heri på de
uoverstigelige vanskeligheder, der møder tidens reformbestræbelser:
De dystre, forældede fængsler, det ældre, reaktionære personale, den
utilstrækkelige og uhensigtsmæssige fangebeskæftigelse (man laver
stadig håndsede postsække) og et ineffektivt forsorgsapparat under
og efter afsoningen er blot nogle af hindringerne for fremskridt i
behandlingen af lovovertræderne.

Jon Johnsen.

The Organisation of After-Care. Report of the Advisory Council on the Treatment of Offenders. Her Majesty's Stationery Office. London 1963. 87 s. (5 s. 6 d.)

Den engelske kriminalforsorg for løsladte afsonere går en skelsættende epoke imøde, såfremt denne betænkningens forslag bærer frugt.

Efter det system der fungerer idag, kan der kun gøres en beskeden indsats for at støtte det store antal lovovertrædere, ca. 60.000, som hvert år løslades fra Englands fængsler. En egentlig, tvangsmæssig efterforsorg med tilsyn kan kun etableres for særlige grupper, bl. a. ved løsladelse fra særanstalter (Borstal, corrective training og preventive detention), men også for unge lovovertrædere, der afsoner almindelig fængselsstraf i 3 måneder eller derover. Denne tilsynsvirksomhed varetages af en statsvirksomhed, The Central After-Care Association, som dog i hovedsagen er henvist til at overlade det praktiske tilsynsarbejde til lokale probation officers.

Hvert år løslades imidlertid omkring 48.000 afsonere, som kun kan tilbydes en frivillig efterforsorg gennem 36 lokale, private fængsels-selskaber (Discharged Prisoner's Aid Societies), som tilsammen disponerer over 40 heltidsbeskæftigede forsorgsmedarbejdere.

Fængselselskabernes fællesorganisation, National Association of Discharged Prisoner's Aid Societies, varetager forsorgsarbejdet i de fleste fængsler ved at ansætte faste forsorgsmedarbejdere (gennemsnitlig 1 pr. 300 fanger), men ved andre fængsler varetages forsorgsarbejdet af omrejsende forsorgsmedarbejdere fra Central After-Care Association.

Betænkningen foreslår, at staten ansætter forsorgsmedarbejdere ved alle fængsler, og at deres antal forøges væsentligt.

Efterforsorgen for såvel prøveløsladte som endeligt løsladte foreslås koncentreret i een statsorganisation, som man ønsker at hægte på den veludviklede probation service. Den nye „*Probation and After-Care Service*“ vil således samle hele kriminalforsorgen i frihed under eet tag, men man erkender, at de personelle ressourcer er så begrænsede, at man ikke vil være i stand til at løse opgaverne uden bistand af frivillige medhjælpere, som også på længere sigt forventes at kunne aflaste de professionelle forsorgsmedarbejdere for en væsentlig del af det frivillige forsorgsarbejde for de endeligt løsladte.

Sammen med to andre komited medlemmer tager professor *Radzino-wicz* i en ilter dissens afstand fra flertalsindstillingen. Efter mindretallets opfattelse vil det være umuligt at effektivisere den så forsømte efterforsorg ved at koble den på den allerede overbelastede probation service, hvorfor mindretallet anbefaler oprettelsen af en selvstændig after-care service sideordnet med probation service.

Jon Johnsen.